

EVOLUȚIA GEOGRAFIEI COMERȚULUI EXTERIOR AL ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 1989-2006

Lucia CASTRAVEȚ

Catedra Economie Generală și Relații Economice Internaționale

In this essay I would like to analyse the place and role of the international economic relations, especially the role of foreign trade in Romanian economy.

Here I tried to find out eloquently the changes that appear in the Romanian foreign trade level after the year 1989, both appreciation of import and export structure and their massive geographic reorientation. Certainly, proximity and finally accession to the European Union, at the institutional level, and not only, also brought about implicitly fundamental changes in commercial transactions which Romania performs at the regional and international level.

In conception and achievement of the objective mentioned above I started with some fundamental principles, which theoreticians, methodologists, especially epistemologists in economic domain developed along decades. These principles were synthesized by American economist Gregory N. Mankiw.

„Specializarea, schimbul, comerțul îi pot îmbogăți pe toți. În ciuda competiției dintre ele, familiile, firmele, economiile țărilor au de câștigat din abilitatea cu care fac comerț. Aceasta permite specializarea participanților la viața economică, asigură sporirea eficienței economice și, pe această bază, oamenii se pot bucura de o mai mare varietate de bunuri”

Gregory N. Mankiw

Schimburile comerciale internaționale, comerțul exterior cu bunuri sau comerțul invizibil sunt factori determinanți în asigurarea dezvoltării echilibrate a economiei, în crearea de PIB și a veniturilor naționale și în definirea balanței de plăți.

Evoluția comerțului exterior al României în perioada analizată a fost supusă influenței combinate a unei întregi serii de factori interni și externi, dintre care:

- revigorarea economiei care a favorizat sporirea exporturilor și a importurilor;
- existența perioadelor caracterizate prin ani agricoli nefavorabili – urmare a efectelor secetei prelungite;
- dependența încă mare a creșterii producției industriale de importuri, în special a producției energetice;
- menținerea ridicată a prețurilor la unele resurse energetice;
- inversarea raportului de paritate între Euro și Dolarul SUA, precum și evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de Euro etc.

Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra modului în care s-a desfășurat, pe total, comerțul exterior al României în perioada menționată (1989-2006), ne vom concentra doar asupra principalelor evenimente.

După anul 1989, exportul României a căzut brusc, înregistrând o scădere continuă până în anul 1993, când reprezenta doar circa 40% din nivelul atins în 1989. Începând cu 1993 s-a înregistrat o anumită redresare a acestuia, însă fără să se atingă nivelul din 1989. În anul 1998 valoarea exportului iarăși a scăzut, constituind 8302 milioane dolari SUA, adică cu 1,6% mai mică față de anul 1997.

Dacă în anul 1980 volumul comerțului exterior pe cap de locuitor era de circa 1100 dol. SUA/an, iar în anii 1988-1989 – de circa 900 dol. SUA, depășind media mondială, apoi în anul 1994 nu mai reprezenta decât 560 dol. SUA. Abia în anii 1997-1999 acesta a crescut la 850 dol. SUA (circa 370 dol. SUA la export și 480 dol. SUA la import), situându-se totuși sub media mondială.

Prăbușirea CAER și dispariția comerțului exterior pe clearing în ruble transferabile, alături de criza economică internă și recesiunea prelungită a economiei mondiale, sunt principalii factori care au determinat evoluția necorespunzătoare a comerțului exterior în perioada luată în studiu.

Destrămarea CAER a determinat o rapidă reorientare a comerțului românesc către UE, fenomen caracteristic de altfel tuturor celorlalte țări din Europa Centrală și de Est. Comerțul exterior se reorientează atunci când o țară înregistrează o compoziție geografică relativ stabilă a tranzacțiilor, după o perioadă de atenuare a fluctuațiilor cantitative. Cu cât scăderea indicelui este mai rapidă, cu atât mai rapid se obține stabilizarea geografică. Evoluția sa în cazul României arată că, din 1996, comerțul exterior a înregistrat o relativă stabilitate geografică în raport cu UE, după o perioadă de schimbări semnificative.

Până la sfârșitul anului 1999 mai mult de 65% din exporturile României se îndreptau către țările membre ale UE, în timp ce ponderea importurilor din aceste țări crescuse la 60%. Această situație s-a schimbat ușor în 2000, exporturile scăzând la 63,7% din total, iar importurile – la 56,2% din total. UE-15 reprezintă astăzi aproximativ 2/3 din fluxurile comerciale ale României, iar UE-25 ajunge la peste ¾ din total.

Începând cu anul 2000 se observă, în baza datelor Institutului Național de Statistică, o creștere masivă a importurilor. Valoarea acestora (CIF) s-a ridicat în anul 2001 la 15552 milioane dolari SUA, toate grupele de mărfuri contribuind la o majorare a acesteia cu 19,1% comparativ cu anul 2000. Cele mai rapide ritmuri de creștere le-au prezentat grupele: produse agroalimentare – 29,5%, metale comune – 27,8%, alte mărfuri – 23%. În condițiile în care prețurile externe au scăzut pentru multe produse, majorarea cu 2497 milioane dolari SUA a importului a fost determinată exclusiv de un volum mai ridicat de bunuri achiziționate, în special de mașini, aparate și echipamente electrice, automobile, țigete brut și produse petroliere (*a se vedea* Tabelul 1). În ceea ce privește structura cererii de import, grupele cu cele mai importante ponderi au continuat să fie mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (27,8%), textile, confecții, încălțăminte (17,7%) și produse minerale (14,4%).

Tabelul 1

Importul României pe principalele activități ale economiei naționale (CAEN) REV.1

Cod CAEN	Principalele activități	2000	2001	2002	2003	2004	2005
În total		100	100	100	100	100	100
I	Agricultură, vânătoare, silvicultură și piscicultură	2,5	2,8	2	2,9	2,2	1,5
A	Agricultură, vânătoare și silvicultură	2,5	2,8	2	2,9	2,1	1,4
B	Pescuit și piscicultură	*)	0	0	0	0	0
II	Industrie	97,4	97,1	98	97	97,6	98,3
C	Industrie extractivă	12,2	11,2	10,8	10	10,6	13,7
D	Industrie prelucrătoare	85,1	85,8	87,1	86,8	86,7	84,4
E	Energie electrică și termică, gaze și apă	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2
III	Alte activități	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
IV	Exporturi neclasificate în activitățile precedente	*)	*)	*)	*)	*)	*)

Notă: *) – date mai mici decât 0,5

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor de la Institutul Național de Statistică, București.

Referitor la distribuția geografică a importului, menționăm că în anul 2001 a crescut valoarea bunurilor importate atât din țările dezvoltate (cu 20,7% comparativ cu anul 2000), cât și din țările în curs de dezvoltare și cele în tranziție (cu 27,3% și, respectiv, 13,3%). Cele mai rapide ritmuri de creștere cuprinse între 40 și 70% le-au prezentat importurile din Bulgaria, Polonia, Ucraina, China. Ponderea cea mai importantă au deținut-o însă importurile din țările dezvoltate (65,1% din total, cu 0,9 puncte procentuale mai mult față de anul precedent). Valoarea bunurilor achiziționate din Uniunea Europeană a reprezentat 57,3% din total importuri, o dinamică accentuată având tranzacțiile cu Austria, Belgia, Italia. Cei mai importanți parteneri comerciali ai României au rămas Italia, Germania și Franța (*a se vedea* Tabelul 2), care au concentrat circa 72% din tranzacțiile realizate cu UE.

Extinderea relațiilor comerciale cu UE s-a reflectat într-o creștere a ponderii tranzacțiilor efectuate în euro în detrimentul dolarului SUA și al altor valute.

În viziunea noastră, această creștere a fost determinată de un *mix* de factori interni și externi, dintre care: consolidarea creșterii economice, facilitățile acordate IMM-urilor și investitorilor, majorarea cererii de resurse energetice primare, aprecierea reală a monedei naționale, nivelul scăzut al prețurilor externe etc.

Astfel, în anul 2001 s-a înregistrat o deteriorare a deficitului balanței comerciale (până la 4167 mln. dol. SUA) care a fost determinată atât de cauze interne – necesitatea re tehnologizării întreprinderilor, măsurile de stimulare a creșterii economice, dependența de importurile energetice, cât și externe – reducerea drastică a ritmului de creștere a comerțului mondial în ultimele luni. În condițiile în care ritmul de creștere a importurilor a fost aproape dublu față de cel al exporturilor, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a scăzut la 73,2%.

Valoarea bunurilor exportate în anul 2001 a însumat 11385 milioane dolari SUA, cu 9,8% mai mult față de anul anterior, datorită creșterii producției industriale și ponderii exportului produselor industriale cu grad sporit de prelucrare (*a se vedea* Tabelul 3), precum și acordării de bonificații de dobândă la creditele pentru producția de export și de garanții pentru produsele complexe și cu ciclul lung de fabricație.

Tabelul 2

Geografia importului României în perioada 1999-2006

		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
		mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%
Import, total <i>din care:</i>		9927	100,0	14235	100,0	17383	100,0	18881	100,0	21201	100,0	26281	100,0	32568	100,0	40746	100,0
Principalele 10 țări partenere la import:																	
1.	Germania	1731	17,4	2093	14,7	2644	15,2	2805	14,9	3145	14,8	3918	14,9	4550	14,0	6177	15,2
2.	Italia	1942	19,6	2656	18,7	3470	20	3911	20,7	4140	19,5	4515	17,2	5032	15,5	5955	14,6
3.	Federația Rusă	663	6,7	1218	8,6	1320	7,6	1349	7,1	1751	8,3	1792	6,8	2690	8,3	3214	7,9
4.	Franța	661	6,7	873	6,1	1093	6,3	1206	6,4	1542	7,3	1866	7,1	2196	6,7	2665	6,5
5.	Turcia	223	2,2	296	2,1	421	2,4	592	3,1	815	3,8	1098	4,2	1583	4,9	2020	5,0
6.	R.P. Chineză	136	1,4	189	1,3	283	1,6	392	2,1	583	2,7	854	3,2	1319	4,0	1743	4,3
7.	Austria	293	3,0	362	2,5	493	2,8	628	3,3	749	3,5	919	3,5	1206	3,7	1535	3,8
8.	Ungaria	389	3,9	560	3,9	671	3,9	675	3,6	766	3,6	832	3,2	1077	3,3	1332	3,3
9.	Kazahstan	96	1,0	323	2,3	168	1,0	358	1,9	211	1,0	471	1,8	1063	3,3	1297	3,2
10.	Polonia	151	1,5	210	1,5	308	1,8	368	1,9	491	2,3	659	2,5	940	2,9	1128	2,8

Sursa: Prelucrat de autor în baza datelor de la Institutul Național de Statistică, București.

Grupele de mărfuri care au înregistrat ritmuri pozitive de creștere (între 16 și 28%) și-au majorat ponderea în totalul exporturilor. Dintre acestea menționăm grupele textile, confecții, încălțăminte și mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport, a căror pondere a ajuns la 34,8%, și respectiv, 20% din total.

Tabelul 3

Exportul României pe principalele activități ale economiei naționale (CAEN) REV.1

Cod CAEN		2000	2001	2002	2003	2004	2005
În total		100	100	100	100	100	100
I	Agricultură, vânătoare, silvicultură și piscicultură	2,6	2,5	2,1	2,1	1,9	1,9
A	Agricultură, vânătoare și silvicultură	2,6	2,5	2,1	2,1	1,9	1,9
B	Pescuit și piscicultură	*)	0	0	*)	*)	0
II	Industrie	97,4	97,4	97,8	97,7	98,0	98,0
C	Industrie extractivă	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
D	Industrie prelucrătoare	96,6	96,5	96,8	96,9	97,3	97,1
E	Energie electrică și termică, gaze și apă	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,6
III	Alte activități	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
IV	Exporturi neclasificate în activitățile precedente	*)	*)	*)	*)	*)	*)

Notă: *) – date mai mici decât 0,5

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor de la Institutul Național de Statistică, București.

Valoarea exportului în această perioadă în țările dezvoltate a crescut cu 16,2% față de anul anterior, 2000, în timp ce exportul către țările în tranziție și cele în curs de dezvoltare s-a redus cu 6,7% și, respectiv, cu 5,2%. În consecință, ponderea țărilor dezvoltate ca destinație a exporturilor românești s-a majorat cu 4,1 puncte procentuale, până la 74,4% datorită intensificării relațiilor cu Uniunea Europeană (67,8% din total exporturi), în special cu Austria și Franța (*a se vedea* Tabelul 2). În schimb, s-a restrâns volumul exportului cu Turcia, Bulgaria, Ucraina, Republica Moldova.

Cu privire la anul 2002, exporturile efectuate în acel an au depășit cu 2,8% realizările celui precedent, ajungând până la valoarea de 13876 milioane dolari SUA (*a se vedea* Tabelul 4). Surplusul de export, de 2484 milioane dolari SUA, a provenit de la toate grupele de mărfuri și a fost determinat în principal (55,3 la sută) de creșterea cantităților exportate, influența prețurilor externe și deprecierea reală a leului românesc față de euro, favorizând evoluția pozitivă a exporturilor în acest an. Creșterea producției industriei prelucrătoare, intensificarea exportului de bunuri intermediare, concomitent cu reducerea exportului de bunuri de consum și de materii prime, menținerea cererii țărilor UE pentru confecții și încălțăminte, majorarea celei pentru produse petroliere au fost factorii ce au stimulat creșterea exporturilor în acest an.

Valoarea importului în anul 2002 s-a ridicat la 17862 milioane dolari SUA (*a se vedea* Tabelul 2), cu 15 la sută peste nivelul anului 2001. Extinderea importurilor a fost generată de creșterea cererii interne pentru aproape toate grupele de mărfuri, cu excepția produselor agroalimentare, ale căror importuri s-au redus cu 2,8%.

Din punctul de vedere al distribuției geografice, în anul 2002 cei mai importanți parteneri comerciali ai României au rămas țările Uniunii Europene (în special Italia, Germania), cu o pondere în exportul total de 67,2%. Pe parcursul acestui an s-a înregistrat o creștere a valorii exporturilor cu țările dezvoltate și cu cele în curs de dezvoltare (cu 21,9% și cu 39,8%, în timp ce exportul cu țările în tranziție s-a menținut aproape constant din punct de vedere valoric; ponderea acestuia în total s-a diminuat însă până la 9,7% comparativ cu 11,8% în 2001).

Intensificarea relațiilor comerciale cu Uniunea Europeană s-a realizat și pe latura importurilor, care și-au majorat atât valoarea (cu 16,9%), cât și ponderea în totalul importurilor (58,4 % față de 57,3% în 2001). Cererea de import din țările dezvoltate și din țările în curs de dezvoltare a crescut în acest an cu 14,6%, respectiv cu 30,9%, față de anul anterior. Și în acest an importurile din Federația Rusă au deținut o pondere importantă, soldul înregistrat pe această destinație fiind cel mai ridicat (1147,4 milioane dolari SUA).

Tabelul 4

Geografia exportului României în perioada 1999-2006

	1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		
	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%	
Export, total <i>din care:</i>	7977	100,0	11273	100,0	12722	100,0	14675	100,0	15614	100,0	18935	100,0	22255	100,0	25851	100,0	
Principalele 10 țări parteneri la export:																	
1.	Italia	1858	23,3	2518	22,3	3172	24,9	3670	25,0	3774	24,2	4014	21,2	4270	19,2	4637	17,9
2.	Germania	1413	17,7	1765	15,7	1988	15,6	2293	15,6	2458	15,7	2832	15,0	3123	14,0	4060	15,7
3.	Turcia	442	5,5	682	6,1	503	4,0	611	4,2	798	5,1	1324	7,0	1762	7,9	1995	7,7
4.	Franța	498	6,2	790	7,0	1025	8,1	1121	7,6	1145	7,3	1609	8,5	1656	7,4	1938	7,5
5.	Ungaria	255	3,2	387	3,4	414	3,3	456	3,1	545	3,5	724	3,8	922	4,1	1276	4,9
6.	Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	388	4,9	592	5,3	654	5,1	849	5,8	1046	6,7	1259	6,7	1213	5,5	1217	4,7
7.	Bulgaria	128	1,6	315	2,8	226	1,8	186	1,3	254	1,6	363	1,9	593	2,7	729	2,8
8.	Austria	228	2,9	273	2,4	382	3,0	446	3,0	502	3,2	590	3,1	692	3,1	685	2,7
9.	SUA	298	3,7	413	3,7	404	3,2	627	4,3	551	3,5	539	2,9	906	4,1	664	2,6
10.	Olanda	308	3,9	357	3,2	432	3,4	461	3,1	555	3,6	603	3,2	598	2,7	637	2,5

Sursa: Prelucrat de autor în baza datelor de la Institutul Național de Statistică, București.

Anul 2003 a consemnat încetinirea ritmului anual de creștere a exporturilor, concomitent cu majorarea cererii de bunuri din import. Scăderea gradului de acoperire a importurilor prin exporturi (de la 77,7 în anul 2002 la 73,4% în anul 2003) a condus la înregistrarea unui deficit comercial de 5587 milioane euro, respectiv 6385 milioane dolari SUA. Creșterea exporturilor a fost susținută de deprecierea reală cu 3,7 la sută a ROL /RON față de euro (*a se vedea* Tabelul 5) și de cererea țărilor membre ale UE și CEFTA, îndeosebi pentru următoarele grupe de mărfuri: produse chimice și plastice, mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport, metale comune.

Tabelul 5

Rata de schimb oficială a RON, media anuală

Nr. crt.		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.	RON/USD	1,5333	2,1693	2,9061	3,3056	3,3200	3,2637	2,9137
2.	RON/ EUR	1,6296	1,9956	2,6027	3,1255	3,7556	4,0532	3,6234

Sursa: Rapoartele anuale ale BNR 2000-2006.

Exporturile de textile, confecții și încălțăminte, cu o pondere de 33,5 la sută în total, au sporit însă cu doar 5,6 la sută, ca urmare a restrângerii active și a atenuării ritmului de creștere a cererii în zona euro, iar cele de produse minerale s-au diminuat cu 11,8 %, pe fondul scăderii producției de combustibili.

Importurile au ajuns să atingă în anul 2003 un nivel record față de anii precedenți – peste 24 miliarde dolari SUA, valoare superioară cu 12,3 la sută celei din anul anterior. Această evoluție se explică, în principal, prin:

- ✓ majorarea cererii de materii prime și materiale din import, ca urmare a scăderii prețurilor pe plan internațional (în cazul unor bunuri, precum produse din fontă, fier sau oțel, materiale plastice, cauciuc și produse din cauciuc, hârtie, carton) și a ofertei necorespunzătoare din partea industriei românești de bunuri intermediare;

- ✓ creșterea cererii de produse agroalimentare (în special produse vegetale), din cauza secetei care a afectat recolta internă;

- ✓ majorarea veniturilor salariale reale și accesul relativ facil la credite, cu impact asupra cererii de bunuri de consum.

Din punctul de vedere al repartizării geografice, comerțul exterior a cunoscut în anul 2003 o dezvoltare, îndeosebi cu țările în tranziție, creșterea exporturilor pe această relație fiind de 24 la sută față de anul 2002, cu 5,8 puncte procentuale mai mare decât cea a importurilor. Cu toate acestea, deficitul comercial în relația cu țările în tranziție s-a majorat cu 14,8 la sută, reprezentând 70,9 la sută din deficitul comercial total. Ponderea comerțului exterior cu țările dezvoltate s-a restrâns ușor (cu 0,5 puncte procentuale în cazul exporturilor și, respectiv, cu 1,3 puncte procentuale în cazul importurilor), iar dezechilibrul comercial cu aceste țări s-a amplificat de 2,3 ori, în principal ca urmare a adâncirii deficitului comercial cu țările membre ale UE. Ritmul de creștere a importurilor (10,8 la sută), mai ridicat decât cel al exporturilor (7,2 la sută) pe relația UE, a condus la scăderea gradului de acoperire a importurilor prin exporturi.

Anul 2003 a marcat o continuare a tendinței ferme de apreciere a monedei europene față de cea nord-americană, demarată în prima parte a anului anterior, după o tendință medie generală anterioară de depreciere (*a se vedea* Tabelul 3). Un asemenea fenomen de inversare de tendință a influențat condițiile de desfășurare a schimburilor comerciale pe ansamblul comerțului mondial, în care un rol de neglijat a avut capacitatea de adaptare și previzionare a actorilor comerciali la nivel microeconomic.

În continuare vom prezenta principalele rezultate ale analizei comerțului exterior al României, în special al geografiei acestuia pentru perioada anului 2006, ca sfârșit de perioadă de preaderare la UE.

Eforturile întreprinse de România pentru aderarea la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007 au avut ca rezultat, în ultimii ani, o evoluție economică pozitivă. În acest context, se poate afirma că anul 2006 a marcat o accelerare a creșterii economice și a dezinflației, precum și o scădere a ratei șomajului. În ceea ce privește creșterea economică, România se află în al șaselea an de evoluții pozitive, ritmurile medii anuale de cca 6 la sută, începând cu anul 2001 (cu excepția anului 2005, când s-a înregistrat o creștere de 4,1 la sută), au asigurat reducerea

graduală a decalajelor față de țările Uniunii Europene. Ritmul de creștere a produsului intern brut a fost în anul 2006 de 7,7 la sută, România situându-se astfel cu 4,8 puncte procentuale peste media de 3 la sută a Uniunii Europene. Această creștere reprezintă a doua performanță sub aspectul dinamicii, după cea înregistrată în anul 2004 (8,5 la sută). Evoluția produsului intern brut din punctul de vedere al utilizării evidențiază o creștere semnificativă a cererii interne (12,8 la sută), respectiv a consumului final individual al gospodăriilor populației (12,6 la sută), precum și a formării brute de capital fix (16,1 la sută).

În anul 2006, balanța comercială a înregistrat un deficit de 14895 milioane euro, în creștere cu 44,4 la sută față de anul precedent, pe fondul accelerării importurilor – stimulate de creșterea economică, care a condus la dezvoltarea cererii de bunuri de capital și de resurse energetice primare, și de extinderea rapidă a creditului neguvernamental pentru bunuri de folosință îndelungată (inclusiv leasing financiar, în principal pentru auto-turisme). Adâncirea deficitului comercial este reflectată și de reducerea gradului de acoperire a importurilor cu exporturi de la 68,3 la sută în anul 2005 la 63,4 la sută în anul 2006. Comparativ cu anul 2005, gradul de deschidere a economiei românești s-a redus cu 0,5 puncte procentuale, până la 65,3 la sută.

Evoluția soldului balanței comerciale pe cele opt grupe de mărfuri consemnează excedente la: textile, confecții, încălțăminte (2047 milioane euro), metale comune (157 milioane euro) și deficite la: mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (5678 milioane euro), produse chimice și plastice (3063 milioane euro), produse minerale (2867 milioane euro), produse agroalimentare (1384 milioane euro), produse din lemn, hârtie și alte mărfuri (971 milioane euro).

Pe zone geografice, deficitul a fost generat de comerțul cu țările dezvoltate (58,4 la sută, din care 51,2 la sută din comerțul cu Uniunea Europeană), urmate de comerțul cu țările în tranziție (25,6 la sută) și cu țările în curs de dezvoltare (16 la sută). Deficitul comercial cu Uniunea Europeană s-a majorat cu 65,1 la sută față de anul 2005, în principal de la Germania, Italia, Austria, Republica Cehă, Franța, Spania, Suedia. Aproximativ 78 la sută din deficitul comercial înregistrat în anul 2006 a provenit din relațiile comerciale cu Federația Rusă (22,7 la sută), Germania (14 la sută), R.P. Chineză (12,2 la sută), Kazahstan (9,9 la sută), Italia (7,3 la sută), Austria (6,2 la sută) și Republica Cehă (5,4 la sută).

Exportul de bunuri a însumat 25851 milioane euro, în creștere cu 16,2 la sută față de anul 2005, ca efect al majorării prețurilor externe (la produse petroliere, mașini, produse metalurgice, produse chimice, materiale plastice, mobilier), al volumului și al creșterii exporturilor produselor prelucrate (bunuri intermediare și bunuri de capital). În anul 2006, media lunară realizată la export a fost de 2,1 miliarde euro, mai mare cu 0,3 miliarde euro decât în anul precedent.

Importul de bunuri a înregistrat 40746 milioane euro, mai mult cu 25,1 la sută față de anul precedent, pe seama majorării cererii interne de bunuri de capital (automobile, tractoare și alte vehicule terestre, aparate și dispozitive mecanice, mașini, aparate și echipamente electrice) și de produse energetice, precum și de evoluția prețurilor la materiile prime. Surplusul valoric al importului față de anul 2005 a fost de 7548 milioane euro, mai mare cu 1745 milioane euro față de cel înregistrat în anul 2005 și a fost determinat în cea mai mare parte de majorarea volumului fizic al bunurilor importate. Media lunară realizată la import a fost de 3,1 miliarde euro, mai mare cu 0,6 miliarde euro decât în anul precedent.

Din analiza structurii exportului pe activități ale economiei naționale rezultă că industria prelucrătoare constituie principala sursă a exportului românesc (*a se vedea* Tabelul 3), contribuția acesteia înregistrând o modificare nesemnificativă față de anul 2005. Valoarea bunurilor industriale exportate în anul 2006 a însumat 25025 milioane euro și a reprezentat 96,8 la sută din exporturile României.

Comparativ cu anul 2005, exportul de produse ale industriei prelucrătoare a fost mai mare cu 15,8 la sută de la majoritatea activităților, excepție făcând industria confecțiilor din textile, blănuri și piele (-4,6 la sută) și industria altor produse nemetalice (-1,2 la sută).

În anul 2006 și-au majorat contribuția la export față de anul precedent trei grupe de mărfuri: mașinile, aparatele, echipamentele și mijloacele de transport (cu 4,5 puncte procentuale), produsele agroalimentare (cu 0,3 puncte procentuale) și metalele comune (cu 0,2 puncte procentuale).

În anul 2006, orientarea geografică a exportului s-a modificat față de anul precedent, în favoarea țărilor în tranziție. Ponderea cea mai mare în exportul total o dețin țările dezvoltate (80,8 la sută), care confirmă tendința de consolidare a exportului românesc, prin gradul de adaptare a producției industriale la cerințele piețelor externe și creșterea gradului de complexitate a bunurilor exportate. Structural, exporturile pe această relație se caracterizează prin preponderența exporturilor de mașini, aparate și echipamente electrice, confecții și încălțăminte.

Peste 85 la sută din exportul Uniunii Europene a fost concentrat în opt țări: Italia, Germania, Franța, Ungaria, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Austria, Olanda și Spania.

Exportul destinat Uniunii Europene a înregistrat creșteri la majoritatea grupelor de mărfuri, cele mai semnificative fiind la: metale comune (50 la sută), mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (32,6 la sută), produse chimice și plastice (26,1 la sută) și produse agroalimentare (18,3 la sută). Grupele de mărfuri care și-au sporit contribuția la export în anul 2006 au fost: mașinile, aparatele, echipamentele și mijloacele de transport (cu 4,2 puncte procentuale), metalele comune (cu 2,5 puncte procentuale) produsele chimice și plastice (cu 0,4 puncte procentuale) și produsele agroalimentare (cu 0,1 puncte procentuale).

Exportul către țările în tranziție a însumat 2716 milioane euro, în creștere cu 37,2 la sută față de anul precedent. Ponderea acestora în exportul total s-a majorat cu 1,6 puncte procentuale, în principal de la Ucraina (din intensificarea exportului de produse minerale) și Federația Rusă (din creșterea exportului de mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport).

Principalele zece țări partenere la export în anul 2006 au fost: Italia (17,9 la sută din exportul total), Germania (15,7 la sută), Turcia (7,7 la sută), Franța (7,5 la sută), Ungaria (4,9 la sută), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (4,7 la sută), Bulgaria (2,8 la sută), Austria (2,7 la sută), SUA (2,6 la sută), Olanda (2,5 la sută) (*a se vedea* Tabelul 4).

Cererea de import a fost susținută în anul 2006 în proporție de peste 80 la sută de aceleași cinci grupe de mărfuri ca și în anii precedenți (mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport; produse minerale; produse chimice și plastice; metale comune; textile, confecții și încălțăminte).

Mai mult de jumătate din bunurile importate în anul 2006 au consemnat o majorare cu 37 la sută față de anul precedent. Dintre aceste bunuri se pot exemplifica: autoturisme, autovehicule pentru transport mărfuri sau persoane, tractoare, buldozere, gredere, remorci și semiremorci, gaze naturale, produse petroliere, medicamente, fire, cabluri și conductori izolați, aparatură pentru circuite electrice, circuite integrate, frigideră și congelatoare.

Importul din statele membre ale Uniunii Europene a reprezentat 62,6 la sută din importul anului 2006 (în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de anul 2005, în principal de la Germania) și a fost concentrat în proporție de peste 85 la sută în nouă țări: Italia, Germania, Franța, Austria, Ungaria, Polonia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Republica Cehă și Spania.

Importul din Uniunea Europeană a înregistrat creșteri la majoritatea grupelor de mărfuri, mai accentuate la metale comune (40,7 la sută), mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (34,9 la sută), produse chimice și plastice (28,8 la sută).

Importul din țările în tranziție a însumat 5723 milioane euro, în creștere cu 21,9 la sută față de anul precedent. Ponderea acestuia în total import a ajuns la 15,2 la sută, în scădere cu 0,4 puncte procentuale, ca urmare a reducerii ponderii importurilor din Federația Rusă.

Principalele zece țări partenere la import în anul 2006 au fost: Germania (15,2 la sută din total import), Italia (14,6), Federația Rusă (7,9 la sută), Franța (6,5 la sută), Turcia (5 la sută), R.P. Chineză (4,3 la sută), Austria (3,8 la sută), Ungaria (3,3 la sută), Kazahstan (3,2 la sută), Polonia (2,8 la sută) (*a se vedea* Tabelul 2).

Structura pe valute a exportului în anul 2006 evidențiază creșterea ponderii euro cu 3,3 puncte procentuale la export și cu 2,3 puncte procentuale la import (ajungând la 67,6 la sută, respectiv, la 73,4 la sută) și scăderea ponderii dolarului american și a altor valute.

Concluzii

În ultimul deceniu, comerțul exterior al României a avut constant o dinamică superioară celei înregistrate de comerțul mondial. Aceeași tendință se manifestă și față de spațiul integrării europene. Dinamica pozitivă a exporturilor românești în UE, atât pe ansamblul celor 15, 25 și apoi 27 membri, cât și bilateral cu fiecare membru, demonstrează o competitivitate sporită a prezenței românești pe piața comunitară.

Gradul de deschidere spre exterior a economiei României, prin fluxurile de comerț exterior cu mărfuri și servicii, ca indicator de bază, ce sugerează proporțiile integrării economiei naționale în economia mondială, a marcat o creștere continuă, mai ales în perioada 2001-2007. Astfel, ponderea cumulată a exportului și importului de mărfuri și servicii în PIB-ul României s-a majorat continuu.

Un element distinct ce caracterizează, însă, în mod determinant modificările structurale majore apărute în cadrul schimburilor comerciale externe rămâne a fi orientarea masivă a acestora către UE, principalul partener

comercial al lumii. România a avut legături comerciale semnificative cu UE încă din perioada comunistă, vârful acestora înregistrându-se în anii '70.

După 1989, UE a devenit totuși cel mai important partener comercial al României, cu o pondere comparabilă și uneori mai mare decât în celelalte țări central-est-europene. Comerțul cu alte regiuni, în principal cu Comunitatea Statelor Independente, scăzând atât relativ, cât și în termeni absoluți.

Bibliografie:

1. Institutul Național de Statistică. Anuarul Statistic al României 2006 / Romanian Statistical Yearbook. - București, 2007.
2. Institutul Național de Statistică. Anuarul de Comerț Exterior al României 2006 / Romanian Foreign Trade Yearbook. National Institute of Statistics. - București, 2007.
3. Balanța de plăți a României pe anii 1999-2006, BNR.
4. Manoilescu M. Forțele naționale productive și comerțul exterior. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
5. Helena Tang. Winners and losers of the EU integration. - BERD, 2000.
6. Jacques Pelkmans, Daniel Gross, Jorge Nunes Ferrer. Long-run economic aspects of the EU's Eastern enlargement, WWR Working Document, 2000.
7. Munteanu C., Boscaiu V., Liusnea D., Lucia P. The impact of foreign trade and direct investments on productivity in the Romanian manufacturing industry. The case of Romania // RCEP Research Paper. - 2000. - No22.
8. Botez O.Gh. Politica comercială externă a României. - București: Fundația „România de Măine”, 2005.
9. Dăianu D., Vrânceanu R. România și Uniunea Europeană. - Iași: Polirom, 2002.

Prezentat la 26.03.2008